

Domininkas BURBA

Vytauto Didžiojo universitetas

Liudviko Adomo Jucevičiaus mokslinių publicistinių darbų sudarymo principai

SANTRAUKA. Lietuvių raštijos veikėjo, katalikų dvasininko, vėliau palikusio kunigystę ir perėjusio į ortodoksinę krikščionybę, etnografo, tautosakininko, literato, publicisto, istoriko ir vertėjo Liudviko Adomo Jucevičiaus (Ludwik Adam Jucewicz) (1813–1846) gyvenimas ir kūryba mokslo pasaulyje yra plačiai tyrinėti, tačiau tikrai dar ne visos su šios asmenybės biografija susijusios temos yra atskleistos. Straipsnyje aiškinamasi, kaip buvo sudarinėjamos L. A. Jucevičiaus knygos. Tyrimo metu paaiškėjo, kad dalis autoriaus parengtų knygų, ypač pirmaisiais mokslinės veiklos metais, būdavo rašomos iškart ištais. Tačiau vėlesni ir žymiausi jo veikalai būdavo spausdinami sujungus ir neretai praplėtus tekstus, publikuotus to meto periodinėje spaudoje, visų pirma Rusijos imperijos valdžiai lojalus lenkų kalba ėjusio savaitraščio „Tygodnik Petersburski“ bei kitų leidinių puslapiuose. L. A. Jucevičiaus tekstai sulaukė populiarumo, jie būdavo perspausdinami Rusijos, Prūsijos ir Austrijos teritorijose lenkų kalba ėjusiuose periodiniuose leidiniuose, verčiami į rusų ir netgi vokiečių kalbas. Romantizmo epochos metu apolitiški L. A. Jucevičiaus tekstai mitologijos, tautosakos, etnografijos, istorijos temomis buvo priimtini tuo metu ėjusių žurnalų redakcijoms ne tik todėl, kad buvo palyginti brandūs, dėl jų negrėsė konfliktas su valdžia, bet ir dėl to, kad tuo metu lenkų kalba ėjusioje periodikoje trūko talentingų autorių darbų.

RAKTAŽODŽIAI: XIX amžius, romantizmas, periodinė spauda, „Tygodnik Petersburski“, knygos.

Ivadas

Lietuvių raštijos veikėjo, katalikų dvasininko, vėliau palikusio kunigystę ir perėjusio į ortodoksinę krikščionybę, etnografo, tautosakininko, literato, publicisto, istoriko ir vertėjo Liudviko Adomo Jucevičiaus (Ludwik Adam Jucewicz) (1813–1846) gyvenimas buvo trumpas. Po konversijos konservatyvios to meto Lietuvos visuomenės jis buvo pasmerktas ir atstumtas, priverstas palikti Lietuvą ir 1846 m. mirė Lepelyje, Vitebsko gubernijoje, kur paskutiniaisiais gyvenimo metais miesto bajorų mokykloje dėstė istoriją, literatūrą ir geografiją. Tačiau jo kūryba ir moksliniai darbai buvo publikuojami ir

perpublikuojami, skaitomi, cituojami, recenzuojami ir vertinami dar jam esant gyvam. L. A. Jucevičiaus straipsniai, parašyti ankstyvojoje jaunystėje, studijų Vilniaus Romos katalikų dvasinėje akademijoje metu, buvo versti į rusų ir netgi vokiečių kalbas. Jo mitologijos darbais susidomėjo ir juos savo darbuose naudojo žymūs romantizmo epochos tyrėjai Lietuvoje ir Lenkijoje: pvz., Teodoras Narbutas, Lucjanas Siemieńskis, Simonas Daukantas, kiek vėlesnėje epochoje gyvenęs, bet romantizmo idėjų paveiktas Adamas Honory'is Kirkoras. Daugelis menininkų ir literatų savo kūryboje naudojo L. A. Jucevičiaus sukurtus siužetus (pvz., padavimus apie Jūratės ir Kastyčio meilės istoriją¹, Džiugo kalną). Jo mokslinių studijų patikimumas iš esmės nekvestionuotas iki XIX–XX amžiaus sandūros, kai mokslininkai pozityvistai, tokie kaip Aleksanderis Brückneris ir Janas Karłowiczius, itin kritiškai įvertino romantizmo epochos darbus, visų pirma mitologijos temomis². Nepaisant to, kaip tik šioje epochoje – lietuvių tautinio atgimimo metu – vėl atkreiptas dėmesys į L. A. Jucevičiaus darbus, jo kūryba buvo vertinama ir tyrinėjama visą XX amžių, svarbi ji ir šiandieninėje epochoje, todėl aktualu plačiau atskleisti šios asmenybės biografiją.

L. A. Jucevičiaus gyvenimą ir kūrybą tyrinėjo Augustinas Janulaitis³, Juozas Švais-tas⁴, jo biografiją aprašė ir bibliografiją, tiesa, nepilną ir netikslią, sudarė Vaclovas Bir-žiška⁵, o XXI a. pradžioje pasirodė keli lietuvių autorių straipsniai, kuriuose daugiausia tirta šio kultūros veikėjo kūryba⁶. Gana plačiai L. A. Jucevičiaus kūrybinį kelią to meto kultūrinės situacijos kontekste nušvietė Lenkijos mokslininkė Małgorzata Litwino-wicz-Droździel, tirdama XIX amžiaus pirmos pusės Lietuvos istorijos mitologizavimo problematiką⁷. Neabejotina, kad daugiausia L. A. Jucevičiaus darbus ir biografiją tyrė

¹ Apie šį kūrinių plačiau žr. Arnoldas Piročkinas, Lena Žuravliova, „Nuostabus Jucevičiaus padavimo pasisėkimas“, *Gimtasis žodis* 11 (1993), 9–14; Nida Gaidauskienė, „Čiurlionių sąjunga – lygiavertės kūrybinės partnerystės siekinys: operos „Jūratė“ projektas čekų ir lenkų kultūros realijų kontekste“, *Lyčių studijos ir tyrimai* 10 (2012), 17–33; Nida Gaidauskienė, „Čiurlionių „Nebaigtoji“: meno ir gyvenimo sintezės grimasos“, in *Mikalojus Konstantinas Čiurlionis (1875–1911): jo laikas ir mūsų laikas*, sudarytojos Gražina Daunoravičienė, Rima Povilionienė (Vilnius: Lietuvos muzikos ir teatro akademija, 2013), 544–579; Domininkas Burba, „Jūratė ir Kastytis“ – legenda vaikams?, *Rubinaitis* 2 (2018), 30–33; Domininkas Burba, „Jūratės paieškos Varšuvoje ir Helio nerijoje“, *Šiaurės Atėnai* 19, spalio 5 (2018), 15.

² Aleksander Brückner, *Starożytna Litwa. Ludy i bogi. Szkice historyczne i mitologiczne*, opracował i wstępem poprzedził Jan Jaskanis, wyd. 2-ie. (Olsztyn: Pojezierze, 1984), 21–25; J. K., „Jurata“, *Wielka encyklopedia powszechna ilustrowana*. T. 33–34 (Warszawa: nakład i druk S. Sikorskiego, 1903), 200; „Castitis“, *Wielka encyklopedia powszechna ilustrowana*. T. 11–12 (Warszawa: nakład i druk S. Sikorskiego, 1893–1894), 152–153.

³ Augustinas Janulaitis, *Kun. Liudvikas Adomas Jucevičius, Lietuvos rašytojas (1813–1846): trumpas aprašymas jo gyvenimo ir veikimo* (Vilnius: „Lietuvos žinių“ red., 1910).

⁴ Juozas M. Balčiūnas [Juozas Švais-tas], *Liudviko Adomo Jucevičiaus asmuo ir reikšmė* (Kaunas: „Spindulio“ sp. 1930).

⁵ Vaclovas Biržiška, *Aleksandrynas: senųjų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1865 m., biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos* (Čikaga: JAV LB Kultūros Fondas, 1965), 3 (XIX amžius), 224–231.

⁶ Juozas Girdzijauskas, „Liudvikas Adomas Jucevičius kultūrų sampynose“, *Darbai ir Dienos* 28 (2001), 175–185; Gražina Kadžytė, „Liudvikas iš Pakėvio – šimtmečių mįslės“, *Tautosakos darbai* 46 (2013), 160–169; Saulius Pivoras, „Liberalas ar konservatorius?“, *Darbai ir dienos* 28 (2001), 187–192; Arūnas Vaicekauskas, „Lietuvių etnografijos pradininkas“, *Darbai ir dienos* 28 (2001), 193–199.

⁷ Małgorzata Litwinowicz-Droździel, *O starożytnościach litewskich: mitologizacja historii w XIX-wiecznym piśmiennictwie byłego Wielkiego Księstwa Litewskiego* (Kraków: Universitas, 2008), 144–189.

Meilė Lukšienė, mokslininkės darbai apie šią asmenybę jau tapę istoriografijos klasika⁸. Tyrėja išties gana nuodugnai išnagrinėjo daug svarbių klausimų, bet keletu iš jų, pvz., L. A. Jucevičius darbų sklaidos periodinėje spaudoje ir jo kūrybos recepcijos kūrėjo gyvenimo metais, ji neišplėtojo, nors pateikė kelias įžvalgas. Todėl šių problemų sprendimas padėtų rekonstruoti ir kitu rakursu (akcentuojant ne tik L. A. Jucevičiaus lituanistikos tyrimus, o kaip tik daugiau dėmesio skiriant jo darbų sklaidai lenkakalbėje mokslinėje publicistinėje terpėje) pateikti šio veikėjo parašytų knygų atsiradimo istoriją, aiškintis, kodėl amžininkams imponavo jo kūryba. Taigi, šio darbo tikslas – remiantis tiesioginiais ir kontekstiniais šaltiniais nustatyti, kokiais principais vadovaujantis buvo sudaromos L. A. Jucevičiaus knygos: kurios knygos buvo sudarytos iš straipsnių, spausdintų to meto periodinėje spaudoje, kurios – ne, pasvarstyti, kodėl pasirinkta tokia strategija.

Būtina pabrėžti, kad šiuo tyrimu nebus siekiama išsamiai analizuoti L. A. Jucevičiaus straipsnių, o vėliau knygų, turinio, – šiame darbe svarbu nurodyti bibliografines pozicijas ir palyginti, ar straipsnių tekstai pasikeitė, o jei pasikeitė – koku mastu keitėsi, jiems tapus knygų dalimis. Nebus plačiai aiškinamos ir medžiagos rinkimo, leidybos peripetijos – tai jau kitų tyrimų tematika.

Tiriant bibliografiją išsiaiškinta, kad kai kurios L. A. Jucevičiaus knygos dalimis nebuvo spausdinamos, visų pirma pati pirmoji knyga „Liudviko Adomo Jucevičiaus raštai“, išspausdinta 1834 m.⁹, taip pat 1836 m. ir 1837 m. išėję du leidiniai: trumpa knygelė „Lietuvos istorija vaikams“¹⁰ bei „Ištraukos iš šiandienos lenkų poetų“¹¹, vertimai: prancūzų istoriko ir publicisto Josepho François Michaud „Jeruzalės paveikslai“¹² ir „Jokūbo Sobieskio, Krokuvos kašteliono, karaliaus Jono III tėvo, instrukcija, duota dėl sūnų ponui Orchowskiui“¹³. Tuo metu „Lietuvių liaudies priežodžiai“ (1840)¹⁴, „Žemaitijos bruožai“ (1840)¹⁵, „Žemaičių žemės prisiminimai“ (1842)¹⁶, „Lietuvių dainos“ (1844)¹⁷, „Lietuva, jos senovės paminklai, buitį ir papročiai“ (1846)¹⁸ iš pradžių

⁸ Meilė Lukšienė, „Liudvikas Adomas Jucevičius“, in Liudvikas Adomas Jucevičius, *Raštai* [įvadas Meilės Lukšienės; komentarai Meilės Lukšienės ir Zenono Slaviūno] (Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1959), 5–52; Meilė Lukšienė, „Liudvikas Adomas Jucevičius“, in Meilė Lukšienė, *Prie tautos kultūros pamatų*, mokslinių straipsnių rinkinys, sudarė ir parengė Ingė Lukšaitė, Austėja Ikamaitė (Vilnius: Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2014), 253–284.

⁹ *Pisma Ludwika Adama Jucewicza* (Wilno: nakładem i drukiem Manesa Romma, 1834).

¹⁰ *Historia litewska dla dzieci przez L. A. J.* (Wilno: w Drukarni A. Dworca, 1836).

¹¹ *Wyjątki z nowoczesnych poetów polskich, tłumaczone na język litewski: z przydaniem Kilku słów o języku i literaturze litewskie* (Wilno: nakładem tłumacza; w tłoczni B. Neumana, 1837).

¹² Joseph François Michaud, *Obrazy Jeruzalem i świętych okolic: wyjątek z „Listów o Wschodzie“*; przeł. Ludwik Adam Jucewicz (Wilno: w drukarni B. Neumana), 1840.

¹³ *Instrukcja Jakóba Sobieskiego, kasztelana krakowskiego, ojca króla Jana III. dana panu Orchowskiemu ze strony synów*, wyd. 2, przez L. A. Jucewicza (Wilno: Ruben Dajen, 1840).

¹⁴ *Przysłowia ludu litewskiego, zebrał i objaśnił Ludwik Adam Jucewicz* (Wilno: A. Marcinowski, 1840).

¹⁵ Ludwik Adam Jucewicz, *Rysy Żmudzi* (Warszawa: M. Chmielewski, 1840).

¹⁶ —, *Wspomnienia Żmudzi* (Wilno: T. Glücksberg, 1842).

¹⁷ *Pieśni litewskie przekładania Ludwika z Pokiewia* (Wilno: nakł. Rubena Rafałowicza, 1844).

¹⁸ *Litwa pod względem starożytnych zabytków, obyczajów i zwyczajów skreślona przez Ludwika z Pokiewia* (Wilno: nakładem Rubena Rafałowicza, 1846).

pasirodydavo straipsniais, vėliau, dažnai gausiai papildžius nauja medžiaga, straipsniai būdavo sujungiami į knygas. Šis procesas bus analizuojamas pateikiamame darbe.

Straipsnyje naudojami aprašymo, analizės ir sintezės metodai. Suprantama, kad knygų sudarymo principų išaiškinimas neatskleidžia visų L. A. Jucevičiaus mokslinės publicistinės veiklos sričių, į šias temas gilintis planuojama vėlesniuose tyrinėjimuose. Straipsnis yra tarpdiscipliniškas – jame galima rasti Katalikų Bažnyčios ir spaudos istorijos, bibliografijos, knygotyros ir filologijos mokslų elementų. L. A. Jucevičiaus veikla lietuvių istoriografijoje tiriama daugiausia per lituanistinių tyrimų prizmę, tačiau nagrinėjant šio kūrėjo mokslinius publicistinius darbus lenkų kalba ėjusioje spaudoje, atskleidžiamos ir kai kurios Lenkijos spaudos istorijos detalės, tad šio tyrimo problematika tampa tarptautinė. Tai suteikia galimybių patikrinti ir permąstyti lenkų spaudos ir literatūros tyrėjų teiginius, naudojantis lituanistine medžiaga.

Žinių apie Lietuvos praeitį poreikis romantizmo epochoje ir savaitraštis „Tygodnik Petersburski“

Reikėtų priminti, kad daugiausia L. A. Jucevičiaus darbų pasirodė devyniolikto amžiaus ketvirto dešimtmečio antroje pusėje – penkto dešimtmečio pirmoje pusėje, kai po 1830–1831 m. sukilimo, pamažu nurimus imperinės valdžios represijoms, Lietuvos, taip pat ir Lenkijos Karalystės, visuomenė ėmė gyventi naujomis realijomis, prie kurių, nors ir sunkiai, imta priprasti.

Daugiausia straipsnių, tapusių būsimų knygų pagrindu, periodinėje spaudoje L. A. Jucevičius išspausdino imperijos sostinėje ėjusiam savaitraštyje „Tygodnik Petersburski“, kurio redakcija buvo užėmusi lojalią poziciją Rusijos imperijos valdžios atžvilgiu. Po 1830–1831 m. sukilimo pasirodydavo lenkiškų knygų, kurių autoriai apeidavo politinius klausimus ar demonstruodavo lojalumą valdžiai, tačiau to meto padėtis Lietuvoje ir Lenkijoje nebuvo palanki knygoms leisti tiek lenkų, tiek juo labiau lietuvių kalba, pvz., negausioje Vilniuje ėjusioje oficialioje periodinėje spaudoje moksliniai tekstai nebuvo spausdinami¹⁹. Tai buvo viena iš priežasčių, kodėl imperijos sostinėje ėjęs savaitraštis buvo populiarus. Tyrėjų duomenimis, tai buvo bene vienintelis visuomenės opinį formavęs laikraštis, tuo metu ėjęs Rusijos imperijos teritorijoje lenkų kalba²⁰. Daugelis šiandieninės Lietuvos, Lenkijos, Baltarusijos, Ukrainos teritorijose tuo metu gyvenusių lenkų kalba rašiusių literatų, istorikų, etnografų ir kitų

¹⁹ Lukšienė, „Liudvikas Adomas Jucevičius“, 1959, 22; —, „Liudvikas Adomas Jucevičius“, 2014, 264.

²⁰ Edward Czapiewski, *Między buntem a ugodą: kształtowanie się poglądów politycznych Józefa Ignacego Kraszewskiego* (Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2000), 50; Sławomir Węgrzynowicz, „Koncepcja współpracy z zaborcą rosyjskim na łamach „Tygodnika Petersburskiego“ (1830–1858)“, in *Szlachta: granice etniczne, wyznaniowe i cywilizacyjne*, pod redakcją Tomasza Ciesielskiego, Krzysztofa Mikulskiego i Andrzeja Korytki (Warszawa: Polskie Towarzystwo Historyczne, 2016), 249. Už persiūstas šio straipsnio kopijas reiškia padėka Krokuvos istorikui Janui Bulakui.

humanitarų spausdino savo straipsnius minėtame leidinyje, o „Tygodnik Petersburski“ redakcija tokią medžiagą publikuodavo gana noriai²¹. Išspausdinti šiame leidinyje jaunam literatui iš buvusių Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ar Lenkijos žemių reiškė galimybę pasirodyti viešai²².

XIX a. 4 ir 5 dešimtmečių sandūroje aktyviu „Tygodnik Petersburski“ autoriumi tapo Juozapas Ignotas Kraševskis. Pirmasis jo tekstas pasirodė 1835 m.²³, vėliau savaitraštyje jis publikavo daugelį straipsnių įvairiomis temomis. J. I. Kraševskis tapo L. A. Jucevičiui ne tik autoritetu, bet ir draugu, korespondentu, rėmėju, kūrybos platinioju, jų kontaktai buvo artimi²⁴, tad L. A. Jucevičiaus aktyvus bendradarbiavimas minėtame leidinyje buvo lemtas ir kolegiskų ryšių.

Žinoma, gali kilti klausimas, kodėl valdžiai lojalaus leidinio redakcija publikuodavo literatūrinius kūrinius, istorinę, tautosakinę, etnografinę ir kitokio pobūdžio medžiagą iš tuo metu Rusijos imperijai priklausiusių buvusių Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės bei Lenkijos Karalystės teritorijų?

Būta kelių priežasčių. Anot Lenkijos literatūrologės Ewos Warzenicos, minėtas savaitraštis buvo vienas geriausiai redaguojamų to meto leidinių. Autorė, kritiškai vertinusi „Tygodnik Petersburski“ dėl jo redakcijos politinės pozicijos, vis dėlto konstatavo, kad jame neretai būdavo spausdinami toli gražu ne konservatyvių idėjų šalininkų tekstai²⁵. Tad vargu, ar galima abejoti, kad tikrai revoliucinių nuotaikų neturintys, pvz., iš patriarchalinio humanizmo pozicijų pasakojantys apie bajorų ir valstiečių santykius²⁶, be to, apolitiški L. A. Jucevičiaus darbai galėjo būti nepriimtini redakcijai. Taip pat būtų galima teigti, kad L. A. Jucevičiaus tyrinėta lietuvių praeities ir papročių tematika sutapo su tuo metu (maždaug 1832–1840 m.) „Tygodnik Petersburski“ aktyviai propaguota panslavizmo ideologija. Anot lenkų tyrėjo Sławomiro Węgrzynowicziaus, leidinyje pasirodę tekstai apie serbų, čekų, ukrainiečių, lietuvių, baltarusių, rusų, graikų (nors, be abejo, nei graikai, nei lietuviai nebuvo slavai) kalbą ir kultūrą, buvo savaitraščio koncepcijos apie bendradarbiavimą su Rusijos valdžia ir „grynai slavų mokslų“ kūrimo literatūroje, elementas²⁷. Kita vertus, sklaidant minėtąjį savaitraštį, galima teigti, kad redakcija, spausdinusi politines aktualijas apeinančius tekstus, visuomenei siekė sudaryti įspūdį, kad, numalšinus sukilimą ir įsitvirtinus imperinei valdžiai, gyvenimas jos valdomose teritorijose vėl ėmė tekėti įprasta vaga.

²¹ Lukšienė, „Liudvikas Adomas Jucevičius“, 1959, 18; —, „Liudvikas Adomas Jucevičius“, 2014, 262.

²² Czapiewski, *Między buntem a ugoda*, 50; Węgrzynowicz, „Koncepcja współpracy“, 249.

²³ Mieczysław Inglot, *Polskie czasopisma literackie ziem litewsko-ruskich w latach 1832–1851* (Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1966), 29.

²⁴ Wincenty Danek, *Józef Ignacy Kraszewski* (Warszawa: Wiedza Powszechna, 1973), 91.

²⁵ Ewa Warzenica, *J. I. Kraszewski*, il. Anna Styło-Ginter (Warszawa: Nasza Księgarnia, 1963), 91.

²⁶ Maria Straszewska, *Czasopisma literackie w Królestwie Polskim w latach 1832–1848* (Wrocław: Zakład imienia Ossolińskich. Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1953), 1 (1832–1840), 66.

²⁷ Węgrzynowicz, „Koncepcja współpracy“, 250.

Liudviko Adomo Jucevičiaus knygų sudarymo procesas: straipsniai tampa knygų dalimis

Vytauto Jogėlos teigimu, L. A. Jucevičius Vilniaus Romos katalikų dvasinėje akademijoje buvo pats aktyviausias klierikas, rūpinęsis pasaulietiniais reikalais, rinkęs istorijos, mitologijos duomenis²⁸. Reikia pripažinti, kad jis buvo produktyvus rašytojas. „Žemaičių žemės prisiminimuose“ L. A. Jucevičius prisipažino, jog jam rašymas yra aistra, o neturėdamas „ko naudingesnio pasiskaityti bemeiliju nors rašyti, kad ir prastai“²⁹.

Šiandien sudėtinga detaliai atsekti L. A. Jucevičiaus medžiagos rinkimo ir knygų sudarymo darbo specifiką, tam reikėtų specialaus tyrimo. Suprantama, kad tuo metu jis nefiksavo apklaustų informatorių, kurie suteikdavo jam žinių apie liaudies papročius bei tikėjimus, pavardžių ar užrašymo aplinkybių ir nepaliko išsamių savo surinktos medžiagos metrikų. Šio kūrėjo gyvenamosios epochos metu etnografijos, tautosakos, mitologijos mokslai tik formavosi, tad mokslinio tikslumo ir išsamios šaltinių analizės šiuose darbuose tikėtis sunku.

Tiesa, knygoje „Žemaičių žemės prisiminimai“ L. A. Jucevičius minėjo, kad auklė jam pasakojo apie Baltiją, jos karalienę, gintaro rūmus, dunksančius jūros dugne, apie sirenas³⁰, tad šis pasakojimas galėjo tapti padavimo apie Jūratę ir Kastytį pagrindu. Knygos „Lietuva. Jos senovės paminklai, buitis ir papročiai“ tekste apie lietuvių deivių akmenis buvo pažymėta, kaip informacija apie juos buvo gauta iš seno kaimiečio³¹, bet tokie paminėjimai, kurių jo darbuose galima rasti ir daugiau, nebuvo itin konkretūs. L. A. Jucevičius knygoje „Lietuvių dainos“ nemažai rašė apie savo patirtį renkant lietuvių liaudies dainas, tačiau šie klausimai jau gana plačiai nagrinėti³². Darbavosi jis ir žymiojoje Ščorsų bibliotekoje Chreptavičių dvare³³ bei daugelyje kitų to meto privačių archyvų (pvz., Gurskių), paskelbė nemažai dokumentų.

Klieriko, vėliau kunigo (jis buvo Švenčionių, paskui – Svėdasų vikaru) statusas leido įgyti didesnę liaudies pasitikėjimą. Neabejotinas faktas, kad jaunasis tyrėjas nemažai keliavo, daug bendravo su Žemaitijos žmonėmis. Vis dėlto, kilęs iš smulkiųjų bajorų, mokėdamas lietuvių kalbą, jis galėjo giliau ir plačiau pažinti lietuvių liaudies gyvenimą ir akcentavo būtinybę eiti „į šiaudinę pastogę, pas kaimo žmogų“, pažinti tą liaudį. Anot etnografės Angelės Vyšniauskaitės, tai liudijo jo veikaluose pateikiamos faktinės medžiagos patikimumą, bet pati mokslininkė pripažino ne visada kritišką L. A. Jucevičiaus požiūrį į šaltinius, kai kada jis perimdavo informaciją iš

²⁸ Vytautas Jogėla, *Lietuvių atgimimo istorijos studijos*. T. 14, *Vilniaus Romos katalikų dvasinė akademija 1833–1842 metais: organizacija ir veikla* (Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 1997), 97.

²⁹ Ludwik Adam Jucewicz, *Wspomnienia Żmudzi*, 34; Jucevičius, *Raštai*, 380–381; Litwinowicz-Drożdźiel, *O starożytnościach litewskich*, 154.

³⁰ Jucevičius, *Raštai*, 425; Gaidauskienė, „Čiurlionių sąjunga“, 19.

³¹ —, *Raštai*, 82.

³² —, *Raštai*, 654–664.

³³ Lukšienė, „Liudvikas Adomas Jucevičius“, 1959, 20; —, „Liudvikas Adomas Jucevičius“, 2014, 263.

Teodoro Narbuto, Ivano Boričevskio (Иван Петрович Боричевский) darbų gana konspektiškai³⁴.

Žinoma, kad kai kurie jo sumanymai nebuvo įgyvendinti, pvz., religinio turinio metraštis „Ofiarnik religijny“ nebuvo parengtas, o biografijų rinkinys „Mokyti žemaičiai“ parengtas, bet nepublikuotas³⁵. Po konversijos į ortodoksiją L. A. Jucevičius jau nebeturėjo galimybių rinkti medžiagą Lietuvoje, bet jo seniau surinktų žinių bagažas pasitarnavo rašant toliau, visų pirma rengiant didžiausią veikalą – „Lietuva, jos senovės paminklai, butis ir papročiai“.

Jau minėta, kad 1836 m. L. A. Jucevičius tapo nuolatiniumi „Tygodnik Petersburski“ autoriumi. Tais metais pasirodė L. A. Jucevičiaus straipsniai apie deivių akmenis, metamorfozes, gegutę lietuvių mitologijoje³⁶, vėliau tapę paskutinės jo knygos „Lietuva, jos senovės paminklai, butis ir papročiai“ skyriais, tiesa, šioje knygoje pasakojimas apie gegutę buvo praplėstas, o pasakojimas apie deivių akmenis liko beveik be pakeitimų³⁷. Į šią knygą įtrauktas ir 1839 m. tame pat savaitraštyje spausdintas straipsnis apie lietuvių papročius, kurių Lietuvoje laikomasi tam tikromis metų dienomis, perspausdintas Varšuvoje ėjusiam „Gazeta Codzienna“³⁸.

L. A. Jucevičiaus straipsnio „Milžinų kalnai ir kapai Lietuvoje“, pasirodžiusio 1837 m. minėtame Peterburge ėjusiam savaitraštyje³⁹, pirmosios pastraipos apie Lietuvos praeitį ir susidomėjimą ja buvo integruotos į veikalo „Lietuva, jos senovės paminklai, butis ir papročiai“ įvadą⁴⁰. Vis dėlto būtina konstatuoti – didžioji dalis medžiagos minėtoje knygoje buvo originali, anksčiau niekur nespausdinta, nors ši knyga buvo gana didelės apimties.

L. A. Jucevičius vertinamas kaip vienas pirmųjų lietuvių liaudies dainų rinkėjų, skelbėjų, vertėjų ir komentatorių. Vilniuje pradėjusiam eiti žurnale „Biruta“, redaguotame Jano Krzeczковского⁴¹, L. A. Jucevičius 1837 m. publikavo dviejų lietuviškų dainų vertimus į lenkų kalbą. Šie vertimai, pvz., „Jūros upės undinės“, buvo išspausdinti

³⁴ Angelė Vyšniauskaitė, *Lietuviai IX–XIX a. vidurio istoriniuose šaltiniuose* [senųjų leidinių fotografinės reprodukcijos Stasio Žumbio] (Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1994), 149–153.

³⁵ Lukšienė, „Liudvikas Adomas Jucevičius“, 1959, 25; —, „Liudvikas Adomas Jucevičius“, 2014, 266; Liudvikas Adomas Jucevičius, *Mokyti žemaičiai*, parengė Meilė Lukšienė ir Vytautas Raudeliūnas (Vilnius: Vaga, 1975); Zita Medišauskienė, *Rusijos cenzūra Lietuvoje XIX a. viduryje* (Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla), 1998, 160.

³⁶ Ludwik Adam Jucewicz, „Kamienie litewskich bogiń“, *Tygodnik Petersburski* 17, 3/15 marca (1836), 105–106; —, „Przeobrażenia mitologii litewskiej“, *Tygodnik Petersburski* 28, 14/26 kwietnia (1836), 167–168.

³⁷ *Litwa pod względem*, 43–60; Jucevičius, *Raštai*, 94–104.

³⁸ Ludwik Adam Jucewicz, „Zwyczaj w Litwie w pewnych dniach roku zachowywane“, *Tygodnik Petersburski* 49, 23 czerwca/5 lipca (1839), 281–283; —, „Zwyczaj na Litwie w pewnych dniach roku zachowane“, *Gazeta Codzienna* 2537, 13 lipca (1839), 3–4; 2538 14, lipca, 2–3; *Litwa pod względem*, 177–186; Jucevičius, *Raštai*, 193–201.

³⁹ Ludwik Adam Jucewicz, „Góry i groby olbrzymie w Litwie“, *Tygodnik Petersburski* 37, 14/26 maja (1837), 214–215.

⁴⁰ *Litwa pod względem* II–III; Jucevičius, *Raštai*, 55–57; 669.

⁴¹ L. A. J., „Z litewskiej mowy II–IV“, *Biruta* 1 (1837), 280–284.

knygoje „Lietuvių dainos“, kuri pasirodė 1844 m.⁴² Į šį leidinį taip pat buvo įtrauktos dainos „Atsisveikinimas“ ir „Aš numirsiu nevedęs“, L. A. Jucevičiaus 1837 m. publikuotos „Tygodnik Petersburski“⁴³, taip pat kelios lietuviškos dainos, 1838 m. pasirodžiusios žurnale „Bojan“⁴⁴. 1841 m. L. A. Jucevičius savo redaguotame leidinyje „Linksmine“ pateikė keletą lietuviškų dainų: „Povo plunksnos“, „Ko nutilot, brolužiai“, „Ten ant Vyslos skaištus laukas“ ir kitų, kurios taip pat įėjo į „Lietuvių dainų“ rinkinį⁴⁵.

Tačiau kaip atskira knyga parengtas lietuvių liaudies dainų rinkinys imperinės cenzūros iš pradžių buvo nepraleistas. 1838 m. antroje pusėje leidinyje „Tygodnik Peterburski“ pasirodė per du numerius ejęs L. A. Jucevičiaus straipsnis „Apie lietuvių liaudies dainas“, jis paantraštėje buvo pavadintas įvadu į rengiamą knygą „Lietuvių liaudies dainos“⁴⁶. Vėliau šis tekstas buvo perspausdintas Poznanėjeėjusiame leidinyje „Tygodnik literacki“⁴⁷. Šiame straipsnyje L. A. Jucevičius paminėjo Adomą Mickevičių, „kuris su tinkamu talentu genialiuose kūriniuose mokėjo naudoti liaudies dainas“. Tačiau 1839 m. Švenčionių vikarui sudarius ir parengus lietuvių liaudies dainų rinkinį kaip atskirą leidinį, cenzūros komitetas nedavė sutikimo knygą spausdinti. Užsienio knygų cenzūros komiteto cenzorius Gavrilas Dūkšta-Dukšinskis (Гавриил Рафаилович Дукшта-Дукшинский) įvertino knygą kaip „smerktinos dvasios“ veikalą. Imperijos valdininkas kritikavo teigiamą požiūrį į Lietuvos ir Lenkijos praeitį, taip pat pažymėjo, kad L. A. Jucevičius įvade mini cenzūros draudžiamus asmenis: Kazimierzą Brodzińską, Aleksandrą Chodźką ir Adomą Mickevičių⁴⁸. Neturint pateiktojo darbo rankraščio ir galimybių jį patikrinti, galima spėti, kad tekstas, kurį ketino skelbti L. A. Jucevičius 1839 m., mažai skyrėsi nuo straipsnio leidinyje „Tygodnik Peterburski“. Tačiau 1844 m., kai „Lietuvių dainos“ pasirodė, knygos įvade K. Brodzińskiego ir A. Chodźkos pavardės liko, o A. Mickevičiaus buvo panaikinta. Šiuos du tekstus galima palyginti:

Przodek przed wszystkimi trzymają w tym rodzaju prace Kazimierza Brodzińskiego, A. E. Odyńca, i Alex. Chodźki. Ad. Mickiewicz z właściwym sobie talentem, z pieśni gminnych umiał korzystać i kilka z nich w genialnych swoich utworach umieścić.

⁴² *Pieśni litewskie*, 29–30.

⁴³ Ludwik Adam Jucewicz, „Pieśni ludu litewskiego (Przekład z litewskiego)“, *Tygodnik Petersburski* 32, 26 kwietnia/14 maja (1837), 180.

⁴⁴ —, „Trzy koniki“, *Bojan* (1838), 143–144; —, „Dumka“, *Bojan* (1838), 145–146.

⁴⁵ —, „Z mowy litewskiej“, *Linksmine: prace literackie* (1841), 70–79; *Pieśni litewskie*, 51–57; 71–74; 77–78.

⁴⁶ —, „O pieśniach ludu litewskiego (Wyjątek ze wstępu do dzieła przygotowanego do druku p. t. „Pieśni ludu litewskiego“)“, *Tygodnik Petersburski* 58, 28 lipca/7 sierpnia (1838), 336; *Tygodnik Petersburski* 59, 29 lipca/10 sierpnia (1838), 342.

⁴⁷ —, „O pieśniach ludu litewskiego (Wyjątek ze wstępu do dzieła przygotowanego do druku p. t. „Pieśni ludu litewskiego. Z Tygodnika Petersburskiego“)“, *Tygodnik Literacki* 21, 20 sierpnia (1838), 165–166; 22, sierpnia 27, 173–174.

⁴⁸ Eugenia Kucharska, *Literatura polska w Rosji w latach 1830–1848* (Opole 1967), 43–44; 149–150.

Ludwik Adam Jucewicz, „O pieśniach ludu litewskiego (Wyjątek ze wstępu do dzieła przygotowanego do druku p. t. „Pieśni ludu litewskiego“)“, *Tygodnik Petersburski* 59, 29 lipca/10 sierpnia (1838), 342.

Przodek przed wszystkimi trzymają w tym rodzaju prace: Kazimierza Brodzińskiego, Antoniego Edwarda Odyńca i Aleksandra Chodźki.

Pieśni litewskie przekładania Ludwika z Pokiewia (Wilno: nakł. Rubena Raławowicza, 1844), 15.

Vis dėlto vėliau, iš įvado išbraukus A. Mickevičiaus pavardę, L. A. Jucevičiui, beje, jau perėjusiam į ortodoksų konfesiją, Vilniaus cenzūros komitetas davė sutikimą knygą publikuoti. Kita vertus, dar iki konversijos išleistuose leidiniuose, pvz., „Ištraukos iš šiandienos lenkų poetų“ (1837), buvo A. Mickevičiaus eilėraščių („Trys Budriai“, „Svitezietė“) ir ištraukų iš „Vėlinių“ poemos vertimų į lietuvių kalbą, žymiausias lenkų poetas „Žemaičių žemės prisiminimuose“ taip pat ne kartą buvo minimas, bet imperinei cenzūrai tai neužkliuvo⁴⁹.

1838 m. žurnale „Bojan“ išspausdintas L. A. Jucevičiaus atsiminimų apie Palangą tekstas vėliau tapo „Žemaitijos bruožų“ bei „Žemaičių žemės prisiminimų“ skyriumi⁵⁰. 1839 m. „Tygodnik Petersburski“ L. A. Jucevičius publikavo straipsnį „Žemaitijos bruožai“, kuriame pasakojo apie tai, kad Nevėžio upė skyrė Žemaitiją nuo Lietuvos, apibūdino krašto veidą, šiuos savo svarstymus pavadindamas fiziognomika⁵¹, skelbė padavimus apie Džiugo kalną, gudrų Uburtį bei velnią⁵², vėliau šie du padavimai buvo perspausdinti „Gazeta Codzienna“⁵³. Tais pačiais metais „Tygodnik Petersburski“ L. A. Jucevičius rašė apie lietuvių liaudies žaidimus ir pasilinksminimus Žemaičiuose⁵⁴, šis tekstas taip pat perspausdintas „Gazeta Codzienna“⁵⁵. L. A. Jucevičius slapyvardžiu N. N. pirmą kartą paskelbė literatūrinį padavimą „Baltijos jūros karalienė“⁵⁶, o vėliau minėti darbai sugulė į didžiausią savo apimtimi L. A. Jucevičiaus straipsnį „Žemaitijos

⁴⁹ *Wyjątki z nowoczesnych poetów*, 33–59; Ludwik Adam Jucewicz, *Wspomnienia Żmudzi*, 159; Jucevičius, *Raštai*, 469; 593–601.

⁵⁰ Ludwik z Pokiewia, „Połaga (Wyjątek z opisu Żmudzi)“, *Bojan* (1838), 134–142; Ludwik Adam Jucewicz, *Rysy Żmudzi*, 24–34; —, *Wspomnienia Żmudzi*, 110–122; Jucevičius, *Raštai*, 434–442.

⁵¹ Ludwik Adam Jucewicz, „Rysy Żmudzi“, *Tygodnik Petersburski* 5, 17/29 stycznia (1839), 27–29.

⁵² —, „Góra Dżuga (Wyjątek z rękopisu p. t. „Badania starożytności litewskich i białoruskich“)“, *Tygodnik Petersburski* 21, 14/26 marca (1839), 115–116.

⁵³ —, „Góra Dżuga. Wyjątek z rękopisu p. t. Badania starożytności litewskich i białoruskich (przedruk z Tyg. Petersb)“, *Gazeta Codzienna* 2457, 18 kwietnia (1839), 3–4.

⁵⁴ —, „Gry i zabawy ludu litewskiego na Żmudzi (Wyjątek z rękopismu p. t. Badania starożytności litewskich i białoruskich)“, *Tygodnik Petersburski* 38, 16/28 maja (1839), 217–218.

⁵⁵ „Gry i zabawy ludu litewskiego na Żmudzi“, *Gazeta Codzienna*, 2563, 8 sierpnia (1839), 3–4.

⁵⁶ N. N., „Królowa morza Bałtyckiego. Klechda (przypisana na pamiątke JW. Helenie z Frejendów Górskiej)“, *Tygodnik Petersburski* 33, 28 kwietnia/10 maja (1839), 185–186.

bruožai“, 1839 m. išspausdintą Varšuvoje ėjusiame žurnale „Muzeum Domowe“⁵⁷. Po metų – 1840 m. – „Žemaitijos bruožai“ išėjo kaip atskira knyga, o po 2 metų tapo „Žemaičių žemės prisiminimų“ pagrindu⁵⁸. Tiesa, būtina pabrėžti, kad „Žemaitijos bruožai“ buvo žymiai kuklesnės apimties nei „Žemaičių žemės prisiminimai“. Jau pasirodžius knygai „Žemaitijos bruožai“, J. I. Kraševskio redaguotame Vilniaus leidinyje „Atheneum“ L. A. Jucevičius išspausdino tekstą „Kelionė iš Šiaulių į Pajūrį“, o leidinio redaktorius anotavo, kad šis straipsnis, kuris nebuvo įtrauktas į „Žemaitijos bruožus“, taps rengiamos knygos „Žemaičių žemės prisiminimai“ skyreliu. Taip ir įvyko, tačiau „Prisiminimuose“ dalis apie kelionę iš Šiaulių į Pajūrį, palyginti su straipsniu „Atheneum“, buvo praplėsta įterpus minėtus pasakojimus apie Džiugą, Uburtį ir Velnią⁵⁹. Savo straipsnį, 1841 m. publikuotą „Tygodnik Petersburski“ kaip atsiliepiamą į J. I. Kraševskio kūrinį „Apie išblyškusią merginą nuo Aušros vartų“, jis taip pat panaudojo vėliau pasirodžiusiame leidinyje. Šioje recenzijoje Svėdasų vikaras kritikavo žemaičių moterų išsilavinimą ir būdą⁶⁰. Šį darbą L. A. Jucevičius integravo į „Žemaičių žemės prisiminimus“, pašalinęs kai kurias detales – pvz., kreipimąsi į J. I. Kraševskį, samprotavimą, kad kūrinio apie moterį autorius neišvardijo skaityti vertų knygų⁶¹.

1838 m. L. A. Jucevičius publikavo straipsnį „Kai kurie lietuvių liaudies priežodžiai“ Franciszeko Dobkiewicziaus redaguotame leidinyje „Pisma rozmaite“, ėjusiame Vilniuje⁶², jis buvo parengtas ir cenzūros pasirašytas 1837 m. lapkričio 22 d.⁶³ 1838 m. spalį šis straipsnis buvo perspausdintas Krokuvoje ėjusiame leidinyje „Zbieracz Literacki“⁶⁴. Šiuose tekstuose buvo 14 priežodžių pavyzdžių. 1839 m. publikacija apie priežodžius pasirodė „Tygodnik Petersburski“, joje paskelbti priežodžiai apie Varnių datatką, balsingą Kražių varpą, Žalčių žvakę, vokietėlį, kuris skendo⁶⁵. Vienam priežodžiui „Plep kaip Varnių datatka“ buvo skirtas straipsnis, išspausdintas 1839 m. liepą „Gazeta Codzienna“. Tai buvo tekstas, perspausdintas iš „Tygodnik Petersburski“⁶⁶. Šie tekstai virto knygos „Lietuvių liaudies priežodžiai“ dalimis⁶⁷. Lyginant straipsnius su knygos tekstu aiškėja, kad L. A. Jucevičius pildė savo darbą, nes ankstesnėse dviejose

⁵⁷ Ludwik Adam Jucewicz, „Rysy Żmudzi“, *Muzeum Domowe* 10 (paždziernik). T. 2 (1839), 180–184; *Muzeum Domowe* 11 (listopad). T. 2 (1839), 185–230.

⁵⁸ Jucevičius, *Raštai*, 615.

⁵⁹ Ludwik Adam Jucewicz, „Rysy Żmudzi: droga z Szawel ku Pomorzu“, *Athenaeum* 5 (1841), 142–154; —, *Wspomnienia Żmudzi*, 64–94; Jucevičius, *Raštai*, 401–442.

⁶⁰ Ludwik z Pokiewia, „Kilka słów do Pana J. I. Kraszewskiego z powodu jego powieści o bladej dziewczynce z pod Ostrej Bramy“, *Tygodnik Petersburski* 43, 13/25 czerwca (1841), 239–240.

⁶¹ Jucewicz, *Wspomnienia Żmudzi*, 153–160; Jucevičius, *Raštai*, 464–458.

⁶² „Niekóre przysłowia ludu litewskiego. Z rękopisów Ludwika z Pokiewia“, *Pisma rozmaite wydawane przez T. D.* (Wilno: w drukarni S. Blumowicza, 1838), 57–68.

⁶³ *Pisma rozmaite wydawane*.

⁶⁴ „Niekóre przysłowia ludu litewskiego. Z rękopisów Ludwika z Pokiewia“, *Zbieracz Literacki* 18, 19 października. T. 4 (1838), 137–142.

⁶⁵ Ludwik Adam Jucewicz, „Niekóre przysłowia ludu litewskiego“, *Tygodnik Petersburski* 10, 7/9 lipca, 52 (1839), 301–303.

⁶⁶ „Niekóre przysłowia ludu litewskiego“, *Gazeta Codzienna* 2551, 27 lipca, (1839), 4.

⁶⁷ *Przysłowia ludu*, VII; Jucevičius, *Raštai*, 449–544.

publikacijose nebuvo priežodžių, minėtų 1839 m. leidiniuose. Pačioje knygoje buvo panaudota dar daugiau priežodžių – 44, ir ne visi anksčiau buvo išspausdinti periodinėje spaudoje.

1 lentelė. Liudviko Adomo Jucevičiaus knygos ir į jas įėjusių anksčiau skelbtų straipsnių skaičius

Liudviko Adomo Jucevičiaus knygos pavadinimas	Straipsnių ir jų perspausdinimų, tapusių knygų dalimis, skaičius
<i>Przysłowia ludu litewskiego</i> , zebrał i objaśnił Ludwik Adam Jucewicz. Wilno: A. Marcinowski, 1840.	4
Jucewicz, Ludwik Adam. <i>Rysy Żmudzi</i> . Warszawa: M. Chmielewski, 1840. Jucewicz, Ludwik Adam. <i>Wspomnienia Żmudzi</i> . Wilno: T. Glücksberg, 1842.	10
<i>Pieśni litewskie przekładania Ludwika z Pokiewia</i> . Wilno: nakł. Rubena Rafałowicza, 1844.	7
<i>Litwa pod względem starożytnych zabytków, obyczajów i zwyczajów skreślona przez Ludwika z Pokiewia</i> . Wilno: nakładem Rubena Rafałowicza, 1846.	4

L. A. Jucevičiaus gyvenimo metu buvo ir atvirkštinio proceso pavyzdžių: periodikoje pasirodydavo jo knygų ištraukų jau po leidinių publikavimo. Pvz., nors „Žemaitijos bruožai“ jau buvo publikuoti, bet 1841 m. „Linksminės“ puslapiuose buvo tekstas apie Baltiją⁶⁸. Lygiai taip pat ir 1843 m. Varšuvos madų žurnale „Magazyn Mód“ pasirodė tas pats straipsnis⁶⁹, be pakeitimų perimtas iš jau išėjusios knygos „Žemaičių žemės prisiminimai“. 1842 m. padavimas apie Jūratę ir Kastytį iš „Žemaičių žemės prisiminimų“ publikuotas Varšuvojeėjusiam žurnale „Roczniki krytyki literackiej“⁷⁰.

Straipsnio objektas neapima kitų rinkinių – pvz., tautosakos leidinių, kuriuose būdavo perspausdinami L. A. Jucevičiaus darbai, bet akivaizdu, kad jo kūryba to meto periodikoje ir tarp šviesuomenės buvo žinoma ir populiaru.

Liudviko Adomo Jucevičiaus darbų populiarumo priežastys

Tiriant L. A. Jucevičiaus kūrybos sklaidą matoma, kad daugelis jo tekstų, pirmiausia publikuotų „Tygodnik Petersburski“, būdavo gana greitai perspausdinami ne tik Rusijos, bet ir Prūsijos bei Austrijos valdomose buvusios Abiejų Tautų Respublikos teritorijose

⁶⁸ Ludwik z Pokiewia, „Bałtyk“, *Linksmine: prace literackie* (1841), 48–56; *Pieśni litewskie*, 51–57; 71–74; 77–78.

⁶⁹ Ludwik Adam Jucewicz, „Wspomnienia Żmudzi (Ułamek)“, *Magazyn Mód* 5, luty (1843), 28–30.

⁷⁰ „Królowa morza Bałtyckiego. Klechda. Wyjątek ze „Wspomnień Żmudzi“ przez X. Ludwika Adama Jucewicza“, *Roczniki krytyki literackiej* 44, 8 czerwca. T. 1 (1842), 175–176.

lenkų kalba ėjusioje spaudoje, pvz., leidiniuose: Varšuvos „Gazeta Codzienna“, Poznans „Tygodnik Literacki“, Krokuvos „Zbieracz Literacki“. Straipsnių apie lietuvių deivių akmenis ir pasivertimus (metamorfozes), nagrinėjusių gegutės vaizdinius lietuvių mitologijoje, milžinų kalnus ir milžinų kapus Lietuvoje, bei teksto apie lietuvių papročius, žaidimus ir patarles vertimai į rusų kalbą pasirodė Sankt Peterburge ėjusiame leidinyje „Сынъ Отечества“⁷¹. Tiubingene ir Štutgarte ėjusio leidinio „Das Ausland“ puslapiuose 1839 m. pasirodė L. A. Jucevičiaus teksto apie lietuvių deivių akmenis sutrumpintas vertimas⁷². O 1840 m. Mintaujoje (šiandieninėje Jelgavoje) veikusios Kuršo literatūros ir meno draugijos moksliniame žurnale „Sendungen der Kurländischen Gesellschaft für Literatur und Kunst in Mitau“ buvo išspausdintas platesnis šio L. A. Jucevičiaus teksto vertimas su redakcijos komentarais⁷³. Taigi, jo darbai buvo populiarūs ir paklausūs. Kodėl?

Vieno atsakymo nėra, egzistavo priežasčių kompleksas. Visų pirma reikia akcentuoti asmenines paskatas. Aiškėja, kad pats L. A. Jucevičius jautė didelį poreikį rinkti ir kaupti etnografinę, mitologinę ir kitokio pobūdžio medžiagą apie Lietuvos, visų pirma – Žemaitijos, praeitį, vėliau ją publikuoti periodikoje. Reikia pripažinti, kad pats kūrėjas plėtė, tobulino savo darbus, iš pradžių pasirodžiusius straipsniais, į knygas juos integruodavo ne iškart, neretai laukdamas keletą metų. Beje, pirmosios L. A. Jucevičiaus knygos didesnio pasisekimo neturėjo⁷⁴, tad galima spėti, kad kūrėjas tiesiog pasirinko atsargesnę strategiją.

Antra, tokiam kūrybos populiarumui buvo ir gana palanki terpė. Romantizmo laikais darbai apie mitologiją, etnografiją, istoriją buvo populiarūs visoje Europoje – tai liudija faktas, kad L. A. Jucevičiaus darbais susidomėta ir jie versti į įvairias kalbas. Apolitiški L. A. Jucevičiaus darbai „Tygodnik Petersburski“ (leidinio, kuriame jis daugiausia spausdinosi) redakcijai tiko dėl aktyviai propaguotos panslavizmo ideologijos. Jei tokie straipsniai buvo priimtini oficialiam Lenkijos karalystei skirtam laikraščiiui, suprantama, kad ir kitos L. A. Jucevičiaus knygos negalėjo per daug užkliūti imperinei

⁷¹ „Камни литовскихъ богинь (съ польск. В. Романовичъ)“, *Сынъ Отечества* 176 (1836), 166–171; „Превращения въ литовской миѳологіи (съ польск. В. Романовичъ)“, *Сынъ Отечества* 177 (1836), 90–96; „Исполинскія горы и могилы въ Литвѣ (изъ записокъ Юцевича) (съ польск. В. Р.)“, *Сынъ Отечества* 185 (CLXXXV), 11 (1837), 292–303; „Обычаи, игры, пословицы и преданія литовскіе (съ польск. В. Р.)“, *Сынъ Отечества* 11, 3 (1839), 115–147. Leidinyje „Сынъ Отечества“ prie visų iš pradžių savaitraštyje „Tygodnik Petersburski“ pasirodžiusių straipsnių apie lietuvių mitologiją bei papročius L. A. Jucevičius, kaip publikacijų autorius, išskyrus 1837 m. publikaciją, nepažymėtas. Tačiau po visais tekstais minėta, jog vertėjas iš lenkų kalbos buvo Vasilijus Liubič-Romanovičius (rus. Василий Игнатьевич Любич-Романович) – iš šiandieninės Ukrainos teritorijos kilęs devyniolikto šimtmečio Rusijos valdininkas, rašytojas ir vertėjas, Nižyno jėzuitų gimnazijos auklėtinis. Kol kas nėra žinoma, ar vertėjas buvo informavęs patį autorių dėl vertimo ir publikavimo.

⁷² „Die Steine der liththauifchen Göttinnen“, *Das Ausland*, 279, 6 Oktober (1839), 1113.

⁷³ Harald von Brackel, „Die Riesenberge und Hünengräber in Litauen. Ein Bruchstück aus den Denkwürdigkeiten von Jucewicz (nach dem Polnischen)“, *Sendungen der Kurländischen Gesellschaft für Literatur und Kunst* 1 (1840), 45–49.

⁷⁴ Lukšienė, Liudvikas Adomas Jucevičius, 1959, 13–17; —, Liudvikas Adomas Jucevičius, 2014, 258–261.

cenzūrai, tik darbas apie dainas buvo išimtis. Galbūt tam tikros politinės kolizijos sustabdė ir „Ofiarnik religijny“ bei „Mokyty žemaičių“ leidybą, vis dėlto šiandien to negalima tvirtinti.

To meto lenkų kalba ėjusi spauda Rusijos imperijoje išties išgyveno sudėtingą etapą. Kiek atlaisvėjus politinei kontrolei paaikškėjo, kad po represijų ir masinės emigracijos atsirado autorių stygius – pasklaidžius to meto periodinę spaudą susidaro įspūdis, kad temų pasirinkimas nebuvo labai didelis. Posukiliminė periodika, spaudos istorikės Marios Straszewskos nuomone, buvo „akivaizdžiai bespalvė“⁷⁵. Čia vėl kyla diskusinis klausimas. Viena vertus, galbūt autorių ir trūko, tačiau įvertinus sąlygas, kuriomis teko dirbti L. A. Jucevičiui ir jo amžininkams, reikia konstatuoti, kad tuo metu netgi Vilniuje pasirodė nemažai knygų, o mokslo, konkrečiai lituanistikos, temomis rašę autoriai dažnai savo straipsnius publikuodavo to meto spaudoje, dažniausiai „Tygodnik Petersburski“, ir tarp jų jau ėmė egzistuoti sveika konkurencija. Didele dalį to meto publicistų ir mokslo populiarietojų sudarė uždaryto Vilniaus universiteto auklėtiniai. Ankstyvoje jaunystėje užgrūdinto nesėkmių L. A. Jucevičiaus darbai, palyginti su vyraujančiomis tendencijomis, buvo iš esmės gana brandūs. Rašydamas lietuvių etnografijos, folkloristikos ir mitologijos temomis jis rado savo nišą ir buvo pageidaujamas autorius.

Išvados

1. Nuo 1836 m., dar būdamas Vilniaus Romos katalikų dvasinės akademijos studentu, Liudvikas Adomas Jucevičius ėmė spausdinti savo darbus savaitraštyje „Tygodnik Petersburski“. Nepaisant šio leidinio redakcijos lojalumo imperijos valdžiai, „Tygodnik Petersburski“ buvo gana populiarus. Jis formavo to meto visuomenės opinią, jame publikuoti savo kūrybą daugeliui jaunų autorių iš buvusių Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ar Lenkijos žemių reiškė galimybę pasirodyti viešai. L. A. Jucevičius šiame leidinyje bendradarbiavo ir todėl, kad jame tuo metu dažnai spausdinosi populiarumą įgijęs romantizmo epochos literatas Juozapas Ignotas Kraševskis. Tarp šių veikėjų užsi-mezgė draugiški, kolegiški ryšiai. L. A. Jucevičiaus lietuvių praeities ir papročių tyrinėjimų tematika sutapo su „Tygodnik Petersburski“ aktyviai propaguota panslavizmo ideologija.

2. Po pirmų didesnio skaitytojų dėmesio nesulaukusių knygelių, publikuotų XIX a. 4 dešimtmetyje, 1840–1846 m. buvo išleistos L. A. Jucevičiaus knygos: „Lietuvių liaudies priežodžiai“ (1840), „Žemaitijos bruožai“ (1840), „Žemaičių žemės prisiminimai“ (1842), „Lietuvių dainos“ (1844), „Lietuva, jos senovės paminklai, butis ir papročiai“ (1846), kurios turėjo didžiausią pasisekimą. Daug šių knygų dalių buvo publikuota lenkų kalba ėjusioje periodinėje spaudoje, visų pirma – „Tygodnik Petersburski“:

⁷⁵ Straszewska, *Czasopisma literackie*, 159.

straipsniai, lietuvių liaudies dainų, patarlių publikacijos bei vertimai su paaiškinimais ir komentarais. Sudarinėdamas knygas autorius neretai papildydavo, praplėsdavo savo anksčiau spausdintus darbus.

3. L. A. Jucevičiaus darbai, išskyrus ankstyviausius jo bandymus, buvo gana populiarūs dar kūrėjui esant gyvam. Jo straipsniai būdavo nuolat perspausdinami Rusijos, Prūsijos, Austrijos valdytose teritorijose lenkų kalba ėjusioje spaudoje. Jie buvo verčiami ir publikuojami rusiškuose ir netgi vokiškuose periodiniuose leidiniuose. Tokį pasisekimą galėjo lemti kelios priežastys. L. A. Jucevičiaus darbai buvo gana brandūs ir iš esmės apolitiški, parašyti iš patriarchalinio humanizmo pozicijų. Romantizmo laikais įvairių tautų etnografijos, tautosakos, papročių temos buvo gana populiaros, o tokios literatūros, skirtos Lietuvai ir lietuviams, tuo metu trūko, tad L. A. Jucevičiaus kūrybos sklaidai buvo susidariusi gana palanki terpė.

LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Balčiūnas, M. Juozas [Švaistas, Juozas]. *Liudviko Adomo Jucevičiaus asmuo ir reikšmė*. Kaunas: „Spindulio“ sp., 1930.
2. Biržiška, Vaclovas. *Aleksandrynas: senųjų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1865 m., biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos*. Čikaga: JAV LB Kultūros Fondas, 1965, 3 (XIX amžius).
3. Brackel, Harald von. „Die Riesenberge und Hünengräber in Litauen. Ein Bruchstück aus den Denkwürdigkeiten von Jucewicz (nach dem Polnischen)“. *Sendungen der Kurländischen Gesellschaft für Literatur und Kunst* 1 (1840): 45–49.
4. Brückner, Aleksander. *Starożytna Litwa. Ludy i bogi. Szkice historyczne i mitologiczne*. Opracował i wstępem poprzedził Jan Jaskanis. Wyd. 2–ie. Olsztyn: Pojezierze, 1984.
5. Burba, Domininkas. „Jūratė ir Kastytis“ – legenda vaikams? *Rubinaitis* 2 (2018): 30–33.
6. —. „Jūratės paieškos Varšuvoje ir Helio nerijoje“. *Šiaurės Atėnai* 19, spalio 5 (2018): 15.
7. „Castitis“. *Wielka encyklopedia powszechna ilustrowana*. T. 11–12, 152–153. Warszawa: nakład i druk S. Sikorskiego, 1893–1894.
8. Czapiewski, Edward. *Między buntem a ugodą: kształtowanie się poglądów politycznych Józefa Ignacego Kraszewskiego*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2000.
9. Danek, Wincenty. *Józef Ignacy Kraszewski*. Warszawa: Wiedza Powszechna, 1973.
10. „Die Steine der litthauifchen Göttinnen“. *Das Ausland* 279, 6 Oktober (1839): 1113.
11. Gaidauskienė, Nida. „Čiurlionių „Nebaigtoji“: meno ir gyvenimo sintezės grimasos“. In *Mikalojus Konstantinas Čiurlionis (1875–1911): jo laikas ir mūsų laikas*. Sudarytojos Gražina Daunoravičienė, Rima Povilionienė, 544–579. Vilnius: Lietuvos muzikos ir teatro akademija, 2013.
12. —. „Čiurlionių sąjunga – lygiavertės kūrybinės partnerystės siekinys: operos „Jūratė“ projektas čekų ir lenkų kultūros realijų kontekste“. *Lyčių studijos ir tyrimai* 10 (2012): 17–33.
13. Girdzijauskas, Juozas. „Liudvikas Adomas Jucevičius kultūrų sampnyose“. *Darbai ir Dienos* 28 (2001): 175–185.
14. „Gry i zabawy ludu litewskiego na Żmudzi“. *Gazeta Codzienna* 2563, 8 sierpnia (1839): 3–4.
15. *Historia litewska dla dzieci przez L. A. J. Wilno*: w Drukarni A. Dworca, 1836.
16. Inglot, Mieczysław. *Polskie czasopisma literackie ziem litewsko-ruskich w latach 1832–1851*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1966.

17. *Instrukcja Jakóba Sobieskiego, kasztelana krakowskiego, ojca króla Jana III. dana panu Orchowskiemu ze strony synów*. Wyd. 2, przez L. A. Jucewicza. Wilno: Ruben Dajen, 1840.
18. J. K. „Jurata“. *Wielka encyklopedia powszechna ilustrowana*. T. 33–34, 200. Warszawa: nakład i druk S. Sikorskiego, 1903.
19. Janulaitis, Augustinas. *Kun. Liudvikas Adomas Jucevičius, Lietuvos rašytojas (1813–1846): trumpas aprašymas jo gyvenimo ir veikimo*. Vilnius: „Lietuvos žinių“ red. 1910.
20. Jogėla, Vytautas. *Lietuvių atgimimo istorijos studijos*. T. 14. *Vilniaus Romos katalikų dvasinė akademija 1833–1842 metais: organizacija ir veikla*. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 1997.
21. Jucevičius, Liudvikas Adomas. *Mokyti žemaičiai*. Parengė Meilė Lukšienė ir Vytautas Raudeliūnas. Vilnius: Vaga, 1975.
22. —. *Raštai*. Įvadas Meilės Lukšienės; komentarai Meilės Lukšienės ir Zenono Slaviūno. Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1959.
23. Jucewicz, Ludwik Adam. „Dumka“. *Bojan* (1838), 145–146.
24. —. „Góra Džuga (Wyjątek z rękopisu p. t. „Badania starożytności litewskich i białoruskich“)“. *Tygodnik Petersburski* 21, 14/26 marca (1839): 115–116.
25. —. „Góra Džuga. Wyjątek z rękopisu p. t. Badania starożytności litewskich i białoruskich (przedruk z Tyg. Petersb)“. *Gazeta Codzienna* 2457, 18 kwietnia (1839): 3–4.
26. —. „Góry i groby olbrzymie w Litwie“. *Tygodnik Petersburski* 37, 14/26 maja (1837): 214–215.
27. —. „Gry i zabawy ludu litewskiego na Żmudzi (Wyjątek z rękopismu p. t. Badania starożytności litewskich i białoruskich)“. *Tygodnik Petersburski* 38, 16/28 maja (1839): 217–218.
28. —. „Kamienie litewskich bogiń“. *Tygodnik Petersburski* 17, 3/15 marca (1836): 105–106.
29. —. „Niektóre przysłowia ludu litewskiego“. *Tygodnik Petersburski* 52, 7/9 lipca (1839): 301–303.
30. —. „Pieśni ludu litewskiego (Przekład z litewskiego)“. *Tygodnik Petersburski* 32, 26 kwietnia/14 maja, (1837): 180.
31. —. „Przeobrażenia mitologii litewskiej“. *Tygodnik Petersburski* 28 4/26 kwietnia (1836): 167–168.
32. —. *Rysy Żmudzi*. Warszawa: M. Chmielewski, 1840.
33. —. „Rysy Żmudzi“. *Muzeum Domowe* 10 (październik). T. 2 (1839): 180–184; *Muzeum Domowe* 11 (listopad). T. 2 (1839): 185–230.
34. —. „Rysy Żmudzi“. *Tygodnik Petersburski* 5, 17/29 stycznia (1839): 27–29.
35. —. „Rysy Żmudzi: droga z Szawel ku Pomorzu“. *Athenaeum* 5, (1841): 142–154.
36. —. „Trzy koniki“. *Bojan* (1838): 143–144.
37. —. „O pieśniach ludu litewskiego (Wyjątek ze wstępu do dzieła przygotowanego do druku p. t. „Pieśni ludu litewskiego“)“. *Tygodnik Petersburski* 58, 28 lipca/7 sierpnia (1838): 336; *Tygodnik Petersburski* 59, 29 lipca/10 sierpnia (1838): 342.
38. —. „O pieśniach ludu litewskiego (Wyjątek ze wstępu do dzieła przygotowanego do druku p. t. „Pieśni ludu litewskiego. Z Tygodnika Petersburskiego“)“. *Tygodnik Literacki* 21, 20 sierpnia (1838): 165–166; *Tygodnik Literacki* 22, 27 sierpnia: 173–174.
39. —. *Wspomnienia Żmudzi*. Wilno: T. Glücksberg, 1842.
40. —. „Wspomnienia Żmudzi (Ułamek)“. *Magazyn Mód* 5, luty (1843): 28–30.
41. —. „Z mowy litewskiej“. *Linksmine: prace literackie* (1841): 70–79.
42. —. „Zwyczaj na Litwie w pewnych dniach roku zachowane“. *Gazeta Codzienna*, 2537, 13 lipca (1839): 3–4; 2538, 14 lipca: 2–3.
43. —. „Zwyczaj w Litwie w pewnych dniach roku zachowywane“. *Tygodnik Petersburski* 49, 23 czerwca/5 lipca (1839): 281–283.

44. Kadžytė, Gražina. „Liudvikas iš Pakėvio – šimtmečių mįslės“. *Tautosakos darbai* 46 (2013): 160–169.
45. „Królowa morza Bałtyckiego. Klechda. Wyjątek ze „Wspomnień Żmudzi“ przez X. Ludwika Adama Jucewicza“. *Roczniki krytyki literackiej* 44, 8 czerwca. T. 1 (1842): 175–176.
46. Kucharska, Eugenia. *Literatura polska w Rosji w latach 1830–1848*. Opole, 1967.
47. L. A. J. „Z litewskiej mowy II–IV“. *Biruta* 1 (1837): 280–284.
48. *Litwa pod względem starożytnych zabytków, obyczajów i zwyczajów skreślona przez Ludwika z Pokiewia*. Wilno: nakładem Rubena Rafałowicza, 1846.
49. Litwinowicz–Drożdżel, Małgorzata. *O starożytnościach litewskich: mitologizacja historii w XIX–wiecznym piśmiennictwie byłego Wielkiego Księstwa Litewskiego*. Kraków: Universitas, 2008.
50. Ludwik z Pokiewia, „Bałtyk“. *Linksmine: prace literackie* (1841): 48–56.
51. —. „Kilka słów do Pana J. I. Kraszewskiego z powodu jego powieści o bladej dziewczynce z pod Ostrej Bramy“. *Tygodnik Petersburski* 43, 13/25 czerwca (1841): 239–240.
52. —. „Połąga (Wyjątek z opisu Żmudzi)“. *Bojan* (1838): 134–142.
53. Lukšienė, Meilė. „Liudvikas Adomas Jucevičius“. In Jucevičius, Liudvikas Adomas, *Raštai*, 5–52. Įvadas Meilės Lukšienės; komentarai Meilės Lukšienės ir Zenono Slaviūno. Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1959.
54. —. „Liudvikas Adomas Jucevičius“. In Lukšienė, Meilė. *Prie tautos kultūros pamatų* (mokslinių straipsnių rinkinys, sudarė ir parengė Ingė Lukšaitė, Austėja Ikamaitė), 253–284. Vilnius: Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
55. Medišauskienė, Zita. *Rusijos cenzūra Lietuvoje XIX a. viduryje*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 1998.
56. Michaud, Joseph François. *Obrazy Jeruzalem i świętych okolic: wyjątek z „Listów o Wschodzie“; przeł. Ludwik Adam Jucewicz*. Wilno: w drukarni B. Neumana, 1840.
57. N. N. „Królowa morza Bałtyckiego. Klechda (przypisana na pamiętke JW. Helenie z Frejendów Górskiej)“. *Tygodnik Petersburski* 33, 28 kwietnia/10 maja (1839): 185–186.
58. „Niektóre przysłowia ludu litewskiego. Z rękopisów Ludwika z Pokiewia“. *Zbiornik Literacki* 18, 19 października. T. 4 (1838): 137–142.
59. „Niektóre przysłowia ludu litewskiego“. *Gazeta Codzienna* 255, 27 lipca (1839): 4.
60. *Pieśni litewskie przekładania Ludwika z Pokiewia*. Wilno: nakł. Rubena Rafałowicza, 1844.
61. Piročkinas, Arnoldas, Lena Žuravliova. „Nuostabus Jucevičiaus padavimo pasisekimas“. *Gim-tasis žodis* 11 (1993): 9–14.
62. *Pisma Ludwika Adama Jucewicza*. Wilno: nakładem i drukiem Manesa Romma, 1834.
63. *Pisma rozmaite wydawane przez T. D.* Wilno: w drukarni S. Blumowicza, 1838.
64. Pivoras, Saulius. „Liberalas ar konservatorius?“ *Darbai ir dienos* 28 (2001): 187–192.
65. *Przysłowia ludu litewskiego*. Zebrał i objaśnił Ludwik Adam Jucewicz. Wilno: A. Marciniowski, 1840.
66. Straszewska, Maria. *Czasopisma literackie w Królestwie Polskim w latach 1832–1848*. Wrocław: Zakład imienia Ossolińskich. Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1953, Cz. 1 (1832–1840).
67. Vaicekauskas, Arūnas. „Lietuvių etnografijos pradininkas“. *Darbai ir dienos* 28 (2001): 193–199.
68. Vyšniauskaitė, Angelė. *Lietuviai IX–XIX a. vidurio istoriniuose šaltiniuose* (senųjų leidinių fotografinės reprodukcijos Stasio Žumbio). Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1994.
69. Warzenica, Ewa. *J. I. Kraszewski*. Il. Anna Styło-Ginter. Warszawa: Nasza Księgarnia, 1963.
70. Węgrzynowicz, Sławomir. „Koncepcja współpracy z zaborcą rosyjskim na łamach „Tygodnika Petersburskiego“ (1830–1858)“ In *Szlachta: granice etniczne, wyznaniowe i cywilizacyjne*,

Pod redakcją Tomasza Ciesielskiego, Krzysztofa Mikulskiego i Andrzeja Korytki, 241–258. Warszawa: Polskie Towarzystwo Historyczne, 2016.

71. *Wyjątki z nowoczesnych poetów polskich, tłumaczone na język litewski: z przydaniem kilku słów o języku i literaturze litewskie*. Wilno: nakładem tłumacza; w tłoczni B. Neumana, 1837.
72. „Исполинскія горы и могилы въ Литвѣ (изъ записокъ Юцевича) (съ польск. В. Р.)“. *Сынъ Отечества* 185 (CLXXXV), 11 (1837): 292–303.
73. „Камни литовскихъ богинь (съ польск. В. Романовичъ)“. *Сынъ Отечества* 176 (1836): 166–171.
74. „Обычаи, игры, пословицы и преданія литовскіе (съ польск. В. Р.)“. *Сынъ Отечества* 11, 3 (1839): 115–147.
75. „Превращения въ литовской миѳологіи (съ польск. В. Романовичъ)“. *Сынъ Отечества* 177 (1836): 90–96.

Gauta: 2022 06 22

Parengta: 2022 10 17

Domininkas BURBA

LIUDWIK ADAM JUCEWICZ'S PRINCIPLES OF SCIENTIFIC PUBLICISTIC WORKS FORMATING

S u m m a r y

Ludwik Adam Jucewicz (1813–1846), a protagonist of the Samogitian Lithuanian movement of the first half of the 19th century, a pupil of the Vilnius Spiritual Academy, later vicar of Švenčionys and Svėdasai, after his conversion to Orthodoxy – a teacher at the noble school in Lepel town, was a romantic poet, translator, historian, folklorist and ethnographer and prolific creator. During his short life, he published dozens of articles and books on various topics. His first books, published in the 1830s, did not have much success. But in 1840–1846 the following books were published: “Lithuanian Folk Proverbs” (1840), “Features of the Samogitia” (1840), “Memories of the Samogitian Land” (1842), “Lithuanian Songs” (1844), “Lithuania, Its Ancient Monuments, Households and Customs” (1846) and had the greatest success. During the research, it became clear that some of the books prepared by the author, especially in the first years of scientific activity, were written immediately and completely. However, his later and most famous works were printed by combining and often expanding and improving the texts published earlier in the periodical press of that time, primarily in the pages of “Tygodnik Petersburski”, a Polish-language weekly newspaper loyal to the government of the Russian Empire, and other editions. The texts of L. A. Jucewicz gained popularity, they were reprinted in Polish-language periodicals in the territories of Russia, Prussia and Austria, and were translated into Russian and even German. During the Romantic era, topics about the ethnography, folklore, and customs of various peoples were quite popular throughout Europe. The apolitical texts of L. A. Jucewicz on the topics of mythology, folklore, ethnography, and history were acceptable to the editors of the magazines at the time, not only because they were relatively mature and did not pose a greater threat of conflicts with the authorities, but also because there was a lack of works of talented authors in Polish-language periodicals at that time.

KEYWORDS: 19th century, romanticism, periodical press, “Tygodnik Petersburski”, books.

Domininkas BURBA – humanitarinių mokslų daktaras, Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto Istorijos katedros ir Švietimo akademijos docentas. Mokslinių tyrimų sritys: nusikalstamumo istorija, Vilniaus ir Vilniaus regiono socialinė istorija Naujaisiais laikais, permainos Lietuvos visuomenėje XVIII–XIX a. sandūroje, kelionių ir turizmo istorija, egodokumentika. El. paštas domininkas.burba@vdu.lt; domininkasb@gmail.com.

Domininkas BURBA – Doctor of Humanities (History), Assoc. prof. of the Department of History in Vytautas Magnus University and Vytautas Magnus University Education Academy. Areas of Research: social history of Vilnius in the New Ages, criminal history, history of travels and tourism, transformation of Lithuanian society at the juncture of the 18th and 19th centuries, ego documentary. E-mail domininkas.burba@vdu.lt; domininkasb@gmail.com.